

ETNOLOGI ARGEȘENI OMIȘI DIN DICȚIONARE II

MIHAIL M. ROBEA*

George Cristea Nicolescu. S-a născut la 16 noiembrie 1935 în comuna Prișeaca din județul Olt, într-o familie de țărani. Numele l-a împrumutat de la ambii părinți: Cristea de la tată (Cristea Ion), iar Nicolescu de la mamă (Nicolescu). Studiile le-a urmat la școala generală din satul natal și la Liceul „Radu Greceanu” din orașul Slatina (1950-1954). Pregătindu-se pentru funcția de activist cultural, el frecventează cursurile de specialitate la Școala de Activiști Culturali din București (1959-1961). Funcționează apoi ca metodist la Casa Creației Populare din Pitești (1961-1972), redactor la revista „Argeș” (1972-1974), activist cultural la Centrul de Librării din Pitești (din 1976).

Atras de literatură, Cristea Nicolescu scrie versuri și debutează cu sprijinul lui Mișu Dragomir, în revista „Luceafărul”. În continuare, colaborează la diferite periodice literare cu pseudonimul Cordun Miron. Prima plachetă, Edict (1970), o semnează chiar cu pseudonimul respectiv. Urmează câteva volume cu versuri prin care poetul își definește personalitatea artistică.

În timpul activității sale de metodist la Casa Creației Populare din Pitești, el a avut preocupări de editor de folclor. În primul rând, pentru cântecele lirice „inspirate” din evenimentele sociale contemporane și destinate „mișcării artistice de amatori”. Metodistul își justifică preocuparea chiar în Cuvânt introductiv de la prima antologie: „... ne cerea de mult această culegere; ne-o cereau soliștii locali, recitatorii, artiștii și colectivele de creație ale brigăzilor artistice de agitație care utilizează din plin, sub cele mai variate forme, poezia populară mereu proaspătă”. Deci, din imperative strict profesionale, și politice, dar urmând și exemplul câtorva colegi de la alte case de creație, în primul rând pe cel al lui Ion Socol, selecționează cântecele lirice și epice, „niște făcături” și prelucrări, din publicațiile „Albina” și „Secera și Ciocanul” și le înmănușează în primele sale două antologii.

Prima sa antologie poartă un titlu poetic și sugestiv pentru tematica cărții: *Spune, Argeș, spune tu / Cum a fost și cum e acu*. Culegere de folclor vechi și nou. Îngrijită de ... Pitești, Casa Regională a Creației Populare, 1962, 138 p. 9, Antologia, onestă, e structurată în trei componente: *Cuvânt introductiv*, [Texte], *Culegători și informatori*. Textele sunt compuse din 52 de cântece lirice și din 25 de strigături. Plăsmuite pe fondul tradițional, forțat și artificial, „cântecele și strigăturile noi”, ca mijloace directe de propagandă, caută să elogieze socialismul, partidul și realizările

* București.

acestui. Indicele cu casetele culegătorilor și informatorilor, cărora li se omite vârsta la ultimii, numără, „culegători“, dintre cei mai harnici fiind: Ion S. Nania, cu 28 de cântece și mai multe strigături, urmat de George Breazu, cu nouă texte, Dumitru Anghel: șase, Dumitru Udrescu: cinci, Ion Cruceană: trei etc. Li se dau și numele unor localități din întinsa regiune Argeș de atunci, cele mai multe fiind din sudul Argeșului istoric: Bascov, Babaroaga, Băbeni, Călinești, Cepari, Găești, Glâmbocata, Gliganu, Leordeni, Pădureți, Rociu, Rucăr, Săpata, Slobozia, Teiu, Vaideeni ș. a.

Antologia este urmată de alta, la numai doi ani: *Cine-a zis dorului dor...* Culegere de poezii populare și prelucrări de folclor. Îngrijită de..., București, Casa Regională a Creației Populare Argeș, 1964, 125 p. Cartea are aceeași structură, cu titlurile modificate.

În cuvântul înainte, ține să sublinieze continuitatea lucrării declanșate: „Cartea aceasta urmărește să fie continuarea cântecului început. Are aceeași destinație practică, educarea în „spiritul nou“ al spectatorilor. În privința structurii compunerilor, Nicolescu este mai clar, chiar tranșant, specificând prezența aici a două tipuri de producții: culegeri și prelucrări de cântece. El însuși, acum prezent în lucrare cu texte poetice, prelucrează 11 cântece, precum aceste două plăsmuiri inițiale: *Dorule din dor crescut* și *Lin, lin, lin, dorule, lin*.

Spre deosebire de substanța antologiei anterioare, cântecele se amestecă acum cu poeziile în stil folcloric. O altă observație privește conținutul lor, acesta fiind unul calm, fără agresiunea ideilor și lexicului politic. Mesajele politice se transmit acum pe căi mai subtile. Totalul producțiilor ajunge la numărul 77, de obicei un text pe o singură pagină.

Ultima secvență a cărții, *Izvoare* adică indicele, încorporează casetele cu cei 19 culegători și prelucrători de texte folclorice, precum și cu informatorii lor din satele vechii regiuni argeșene. Semnatarii textelor sunt aproape aceiași din prima culegere: Dumitru Udrescu, Ion S. Nania, Aurel Iordache, Todeci Vartolomeu, care dau drept informatori cetățeni din satele deja cunoscute: Găești, Leșile, Oarja, Pădureți, Pătroaia, Săpata de Sus, Teslui, Vaideeni. În indicele menționat se dau 32 de texte cu mențiunea „cules“. Însă producțiile culese de I. Nijloveanu poartă clar amprenta autenticității populare.

În general, cartea se înscrie în mijloacele de convertire a mentalității spectatorilor și cititorilor.

În fine, ultima carte din categoria antologiilor este cea intitulată chiar *Antologie de doine și balade din Argeș*. Antologie alcătuită de „O antologie de folclor“ de Sergiu Nicolaescu, Pitești, C. C. P. J. A., 1971, 210 p. Cartea se deschide cu un cuvânt înainte al criticului și istoricului literar Sergiu Nicolaescu care sintetizează tematica generoasă a antologiei și relevă arta specifică a celor două categorii folclorice. Autorul cărții și-a propus să realizeze o antologie a două specii folclorice importante și frecvente în Argeș, ale doinei și baladei, având în vedere criteriile ideatic și estetic. Pentru dezideratul său, a selecționat 88 de doine din culegerile lui C. Rădulescu-Codin publicate în „Muscelul Nostru“: 11 texte, în *Materialuri folkloristice* (1900), de Gr. G. Tocilescu: 16, în *Din Muscel* (1896): trei; din colecția lui A. I. Hodos, tipărită în *Materialurile folkloristice* de Gr. G. Tocilescu: 18, din *Cântece de țară* (1913) de Tudor Pamfile: două; *Cântece din popor* (1909) de P. Ciorogariu: trei; din *Cine a zis dorului, dor* (1964) de...: opt; din colecții inedite de Maria Cârstoiu (Nucșoara): două;

de Dimitrie Al. Nanu: cinci; de Constantin Pârcălabu (de la mama sa): două; de Ion Păun (Colecția Casei Creației): patru; și din presă – „Gazeta Țeranului“ (1910): cinci; „Hazul satelor“ (1910): trei; precum și 11 balade din *Comorile poporului* (1906), de C. Rădulescu-Codin: trei; și din colecțiile manuscrise de Maria Cârstoiu: două; și de Dimitrie Al. Nanu: șase piese. Acestea sunt sursele identificate de către autorul lucrării și incluse în substanța cărții. Totuși au fost omise unele colecții de folclor tot atât de reprezentative, având ca autori pe Grigore Crețu (*Folclor din Oltenia și Muntenia* 1970), G. Florescu (texte apărute la revista „Ion Creangă“ și reproduse în *Versuri populare române*, 1919-1926, *Cântece populare românești*, 1967, ambele de Teodor Bălășel), Alexandrina Istrătescu-Tzurea (*Epica populară din Argeș*, în „Grai și suflet“, II, 1931-1932, și *Lirica populară din Argeș*, *ibidem*, 1939), Gheorghe I. Pârnuță (*De la noi din Rucăr și Flori de peste munți. Poezii populare culese din Rucăr-Muscel*) ș. a. Printr-o folosire mai judicioasă a spațiului tipografic, ar fi putut fi inserate în antologie mai multe doine și balade.

Oricum, antologia realizată de Cristea, tipărită într-un moment istoric când plâsmuirile populare autentice erau ignorate, reprezenta un eveniment editorial important cu semnificații și sugestii utile. Mai ales că aceasta, dacă nu mă înșel, este, în ordinea cronologică, prima antologie a unor importante specii poetice folclorice din Argeș și Muscel. Identic și artistic, antologia, care urmează după alte două antologii cu texte „contemporane“, sugerează cu subtilitate întoarcerea la valorile perene, autentice și tradiționale, la valorificarea lor scenică.

*

Sorescu T. Constantin (Tică). S-a născut la 12 decembrie 1930, într-o familie de țărani, în satul Dobrogostea, comuna Merișani, județul Argeș. A urmat studiile la școala primară în satul natal (1937-1943), Liceul Comercial „Vintilă Brătianu“ din Pitești (1943-1948) și Liceul Comercial „N. Kirițescu“ din București (1949-1951). S-a înscris în 1957 la Facultatea de Științe Juridice, secția fără frecvență, pe care însă n-o termină.

Având talent și pasiune pentru muzică, pentru cântecul popular, tânărul Sorescu începe să se manifeste artistic pe scene improvizate și instituționalizate - în școală, în armată, la căminul cultural din comuna natală. Realizând că nu are o cultură muzicală solidă și că are nevoie de perfecționarea vocii, se înscrie și urmează timp de 4 ani Liceul de Arte din Pitești (1960-1963), specialitatea canto. Tot din imperative ale perfecționării artistice superioare, frecventează cursurile de specializare în anii 1975, 1976, 1977 și 1978 la București. Ocupă între timp posturi oficiale: din 1953 inspector cultural, din 1964 instructor principal metodist la Consiliul Județean al Sindicatelor din Argeș.

Tică Sorescu, în domeniul muzicii, desfășoară treptat o intensă și o multiplă activitate de interpret, de regizor, de dirijor, de creator de scenarii literar-muzicale, de constituire a unor formații muzicale în Pitești și în alte așezări, de instruire a unor noi cântăreți populari. A fost un factor activ în desfășurarea unor turnee artistice în străinătate (Albania, Belgia, Olanda, Franța, Ungaria etc.) și a fost onorat cu nenumărate distincții. Din aceleași sentimente de prețuire și de valorificare scenică a creației populare, fondează în 1991, Asociația Folclorică „Trivalea“, al cărei director este.

Tică Sorescu a cules de asemenea, „cântece și jocuri populare“ pe care le-a valorificat cu succes, în compunerile literar-muzicale destinate scenelor teatrelor și într-o colecție.

Din substanța multiplelor sale preocupări, cultural-folclorice, Sorescu s-a inspirat în două importante cărți legate de spiritualitatea Argeșului și Muscelului.

O primă carte o constituie „culegerea“ *Cânt de dragul țării mele*. Culegere de cântece populare din Argeș. Prefață de Ludovic Paceag. Transcrierea muzicală: Ludovic Paceag, Pitești, Consiliul Județean al Sindicatelor Argeș, 1978, 429 p. Cartea se desfășoară aproape după același schemă structurală întâlnită în cărțile lui Cristea Nicolescu. După Cuvântul înainte, se configurează cele 200 de cântece lirice. Însă nu chiar toate sunt cântece lirice, căci printre ele se află și câteva balade schematizate, ca: *La fântâna cu doi fagi*, *Pe sub poale de pădure*, *Pe un munte înalt și verde*. Cântecele lirice aparțin tuturor subspeciilor lor, dar domină producțiile de dragoste și dor. Analizând cu atenție „culegerea“ se observă că aproape trei pătrimi din textele ei sunt „cântece de viață nouă“ dedicate „Argeșului nou“. Un fapt explicabil amintindu-ne că autorul cărții era un activist cultural notoriu și organiza spectacole cultural-muzicale de anvergură și la ele participau notabilitățile orașului Pitești și ale județului, care trebuiau să audă astfel de „cântece noi“. El însuși, la *Indicele informatorilor*, în dreptul său, dă 42 de texte fără a indica sursa, ceea ce dovedește, coroborând și cu mesajul direct al textelor, că îi aparțin. De fapt Tică Sorescu este un „depozitar“ al cântecelor populare și un interpret vulcanic al lor, dar care are obsesia înnoirilor - și nu e nimic rău în asta! - însă alunecă în albia politică mult și renunță la inovațiile în spiritul tradițional. Astfel, un sfert (aproximativ 50 de texte) din culegere aparține, cu ușoare înnoiri, repertoriului de cântece tradiționale: *De-aș trăi ca bradu-n munte*, *Prin pădurea Vadului*, *Trage, mândro, de-mi ghicește*, *De-ar veni luna lui mai*, etc.

În *Indicele informatorilor*, Sorescu înserează 47 de informatori, foarte discutabili, cu 1-18 texte de fiecare, din tot atâtea sate din județele Argeș: Albota, Bascov, Brăduleț, Cocu, Cotmeana etc.; Dâmbovița: Malu cu Flori, Râsvad etc.; Muscel: Davidești, Boteni, Mioarele, Nușoara etc.; Olt: Icoana, Optași, Văleni etc.; Teleorman: Segarcea-Vale, Turnu Măgurele, Orbeasca; Prahova: Râfov; Vâlcea: Fântârești. Bine ar fi fost să se fi notat și data reținerii textelor.

Cartea se încheie cu un selectiv *Glosar*.

În mare parte, cartea lui Tică Sorescu, ca și primele antologii ale lui Cristea Nicolescu, conține o serie de cântece despre „viața nouă“, într-un sens, ele rămân niște experimente impuse de accidentele violente ale istoriei, pe care numai timpul le va verifica durabilitatea onora dintre acestea.

A doua carte a lui Tică Sorescu este o amplă evocare a vieții sale, brodată pe canavaua unor numeroase mișcări artistice, intitulat poetic, după titlul unui spectacol, *Cântecele mele, salbă de mărgele*. Cuvânt înainte de prof. Nicolae Nistor, Pitești, Editura Pământul, 2002, 362 p. Cartea este scrisă într-un stil direct și poetic, și se structurează în capitole cu titluri adecvate evenimentelor biografice. În cartea sa, destul de întinsă, Sorescu își configurează satul natal, își prezintă părinții și rudele apropiate, insistă cu detalii asupra eforturilor sale pentru înființarea unor formațiuni cultural-folclorice (orchestre și tarafuri de muzică populară, grupuri vocal-folclorice, coruri etc.), relevă participarea la turneele artistic-muzicale ș. a. Cartea e apoi ilustrată cu o bogată iconografie privind evoluția mișcării artistice de amatori din Argeș.

Bine documentată, cartea această reprezintă o serioasă contribuție la cunoașterea vieții artistice din Argeș și din capitala lui. De altfel e greu de scris o istorie a mișcării artistice de amatori din Argeș, și nu numai, din ultima jumătate a secolului trecut fără consultarea ei.

ETHNOLOGISTS FROM ARGEȘ OMITTED FROM DICTIONARIES II

Abstract

The article continues the presentation of some less known ethnologists from Argeș, although they had an ardors and sustained activity. The papers evoke the personalities of George Cristea Nicolescu and Sorescu T. Constantin (Tica) and are presented at length their biography and bibliography.